

Santa anna

**Festes patronals
Moscarì 2016**

Estimades Moscarienques, estimats Moscarieus:

Un any més vos convidam a participar a les Festes de la nostra Patrona, Santa Anna, festes de curada tradició i de plena germanor.

Una festa amb identitat pròpia, d'un poble que estima i se sent orgullós de les seves tradicions i de la seva cultura.

Amb una Festa des Fadrí que cada any es converteix en un referent cultural i festiu únic a Mallorca, una celebració que demana la participació de tots els veïnats i veïnades, que engalanen el poble amb canyes verdes, amb banderes als balcons i façanes, amb un nou perfum de murta i que tot junt transmet un aire fresc i jove a tot el poble, enguany, a més, amb la iniciativa dels nostres joves d'anar el dia gran amb la vestimenta típica de pagès, que dignificarà encara més aquesta estimada festa.

Santa Anna, a més de ser la patrona de les fadrines i dels fadrins, ho és també de tots els nostres padrins, per això també aprofitam aquesta celebració per retre un merescut homenatge a tots els nostres majors, i demostrar-los tota la nostra estimació.

Dies on els nouvinguts coneixeran la nostra festa més estimada, a la qual també volen tenir la seva plena participació a la festa de La Patrona, Santa Anna.

Un altre acte tradicional és la Trobada de Pintors, enguany dedicada a la memòria del nostre amic fotògraf i pintor Joan Rosselló, participant i sempre col·laborador en aquesta trobada d'artistes d'arreu de Mallorca.

I és que Moscarí m'enamora. Un poble i un entorn únic, al peu de la Serra de Tramuntana, amb una gent oberta, engrescadora i plenament implicada amb les seves festes. Un poble respectuós, humil i col·laborador amb els més necessitats, afrontant el futur sempre amb il·lusió i ple de força.

Moscarí està de festa, és la Patrona, és Santa Anna.

Veniu i gaudiu, participau i convidau a festa.

Santa Anna, Patrona del nostre poble, protegiu sempre Moscarí i feis que aquests dies de bulla i d'alegria arribin amb més il·lusió que mai a totes les nostres contrades.

En nom de tots els companys de la corporació municipal i en el meu propi quedau tots ben convidats a les Festes de la Nostra Patrona. Bones Festes i molts d'anys.

Moscarí, juliol de 2016.

Rafel Gelabert Tortella.
Batle de Moscarí.

Dear Moscarienques and Moscariens

A year more I am happy to invite you to participate in the festivities of our Patron Saint, Santa Anna: traditional festivals full of cured tradition and friendship.

These are days on which our identity as a community is strongly reinforced and filled with the spirit of fraternity and full participation, which is reflected in the squares, streets and all the people of this village.

The Festa des Fadri, which every year becomes a cultural landmark and a unique festival in Mallorca, is a celebration that requires the participation of all the neighbours, who embellish the village with green canes, with flags on balconies and facades, and with a new scent of myrtle, conveying all together a fresh and youthful air which is extended all over Moscari.

Santa Anna, the Patron Saint of maidens and bachelors and of all our grandparents, is the venue chosen to honor all our elderly with respect and admiration for giving us this precious legacy we all enjoy today.

These are also days on which we invite newcomers to participate and know these celebrations that are so loved and admired by all of us, as well as to engage in the ceremonies and customs that comprise around our Patron Saint, Santa Anna.

The Trobada de Pintors, or gathering of painters, an event linked to the festivities and that this year celebrates its twentieth anniversary, has become an act that portrays all the architectural and environmental splendour of our beloved Serra de Tramuntana, recently declared World Heritage Site. Moreover, this year's exhibition will be dedicated to the memory of our friend, photographer and painter Joan Rosselló, who was always part of this.

Moscari is a town with a unique setting, a village with open-minded and passionate people who are totally involved with their celebrations. It is a respectful and humble community who collaborates with the needy, and which is always facing the future with strength and enthusiasm.

Moscari is a celebration, it is the Patron Saint, it is Santa Anna.

Come and enjoy, join us and participate in these festivities.

Santa Ana, Patron of our people, may you always protect Moscari and may these days come with more joy and more enthusiasm than ever before.

On behalf of all the colleagues in the Town Council and of my own, we welcome you to our Patron Saint festivities. Bones festes i molts d'anys.

Moscari, in July 2016.

*Rafel Gelabert Tortella.
Mayor of Moscari.*

DIJOURS 21 DE JULIOL THURSDAY 21st JULY

- 19.30 h. Repicada de campanes anunciant l'inici de les Festes Patronals.
Bell ringing announcing the start of the festivity.
- 20.00 h. Pregó de Festes a càrrec de Pep Mulet Tugores, director del CEIP Vora Mar de Can Picafort, a l'Església Parroquial de Santa Anna.
Opening of festivities by Pep Mulet Tugores, director of CEIP Vora Mar of Can Picafort at the Church of Santa Anna.
- 20.30 h. Concert d'instruments tradicionals mallorquins a l'Església Parroquial de Santa Anna.
Concert of traditional Mallorcan instruments, at the Church of Santa Anna.
- 21.00 h. Inauguració i Obertura de les exposicions:
Exposició de pintura a càrrec de Bernat Colomar al Centre Cultural Can Roig.
Exposició de Mostra d'artesanía local al local social de Can Cullera.
*Inauguration and opening of the following exhibitions:
Exhibition of paintings by Bernat Colomar, at the cultural centre Can Roig.
Exhibition at the social premises of Can Cullera.*
- 21.30 h. Sopar a la fresca al Carrer d'Espanya.
Vine a compartir una vetlada a la fresca amb bona companyia.
*Outdoor dinner, in Carrer d'Espanya.
Come share an evening in good company.*
- 22.00 h. Jocs infantils al Carrer d'Espanya.
Children's Games, in Carrer d'Espanya.
- 22.30 h. Vetlada amenitzada amb l'actuació d'un grup musical.
Musical evening with the performance of a live band.

PLANTES ORNAMENTALS
FERTILITZANTS
PINSOS I CEREBLS
CERÀMIQUES

COMPLUM. JARDINERIA
ASSESSORAMENT
I MONTATGE
DE JARDINS

PLANTES INCA
MAGAZIN AGRÍCOLA - CENTRE DE JARDINERIA

C/ Canonges Garau, 3 - 07500 INCA
Tel. 971 883 881 - Fax 971 801 077 - Mòbil 626 686 513
Tenda i exposició: Ctra. Inca a Llubí, km. 1,400
www.plantesinca.com - comercial@plantesinca.com

P
R
O
G
R
A
M
A
S
C
h
e
d
u
l
e

DIVENDRES 22 DE JULIOL FRIDAY 22nd JULY

- 11.00 h. Elaboració de l'ornamentació floral al Carrer Nou.
Preparation of the floral decoration in Carrer Nou.

- 19.00 h. Contacontes amb música a Sa Plaça Major a càrrec de Fundació Kairós.
Ho organitza: Xarxa de Biblioteques Municipals.
Biblioteca de Moscarí.
*Storytelling with music at Sa Plaça Major by Fundació Kairos.
Organizers: Xarxa de Biblioteques Municipals. Biblioteca de Moscarí.*

Xarxa de Biblioteques
Municipals de Selva
BIBLIOTECA DE MOSCARÍ

Xarxa de Biblioteques
Municipals de Selva
BIBLIOTECA DE MOSCARÍ

- 20.00 h. Concurs de disseny per a la camiseta oficial de les Festes Moscarí 2016.
Exposició de les propostes al Centre Cultural Can Roig.
(Vegeu programa a part).
*Contest of design the official shirt of the Parties Moscarí 2016.
Exhibition of the proposals to the Cultural Centre Can Roig.
(See separate program).*

- 22.00 h. Vetlada a sa Plaça Major acompanyada de l'actuació de l'humorista i imitador: Xavi Canyelles.
Soiree at sa Plaça Major accompanied of the performance of the humorist and imitador: Xavi Canyelles .

**ASSOCIACIÓ
D'AMICS DE LA GENT
GRAN DE MOSCARÍ**

Mar Gonzalez
CREACIONES
EVENTS FLORALS

AVDA. ALCOBA, 23
07300 INCA
☎ 655 606 015
☎ 871 700 503

*Flores naturales
y artificiales
Servicio a domicilio*
**Florería
Prohens**

Passeig 34 Tlf. 296 11
Tel. 971 58 99 11 Tel. 67 5012 37
07300 INCA - Mallorca

**Flors i plantes
PETRA**

M^o Angels Puigades

C/ Sant Sebastià, num. 4
07300 INCA
Tel 965 455 778

AGRO ORNAMENTAL - COMPLET
DISEÑO FLORAL Y
SERVICIO DOMICILIO
1. ENTREGA DE BOUTONNIERES
2. SERVICIO DE ENTREGA
3. ENTREGA DE CORBAJES
4. SERVICIO DE ENTREGA
5. SERVICIO DE ENTREGA

DISSABTE 23 DE JULIOL

SATURDAY 23rd JULY

- 09.00 h. XXI TROBADA DE PINTORS A MOSCARI.
Inscripcions de 9.00 a 10.00 h a la Casa des Poble.
Durada de la Trobada: tot el cap de setmana.
(Vegeu programa a part).
*XXI TROBADA DE PINTORS A MOSCARI.
Registration from 9.00 am to 10.00 at Casa des Poble.
Duration of the meeting/gathering: the entire weekend.
(See separate program).*
- 11.00 h. Elaboració de l'ornamentació floral al Carrer Nou.
Preparation of the floral ornamentation in Carrer Nou.
- 17.00 h. Recollida i repartiment de canyes a les cases de les fadrines i dels fadrins.
Collection and distribution of canes to the houses of the maidens and bachelors.
- 17.30 h. Pintada amb guixos de colors al Carrer d'Alfons XIII.
Painting with colored chalks in Carrer d'Alfons XIII.
- 20.00 h. Visita amb les autoritats assistents a l'ornamentació floral dels carrers
Visit of the attending authorities to the floral decoration of the streets.
- 20.30 h. XLV HOMENATGE A LA VELLESA.
Missa a l'Església Parroquial de Santa Anna de Moscari amb la participació de la Coral Parroquial dirigida per D. Miquel Tortella.
*XLV HOMENATGE A LA VELLESA.
Mass at the Church of Santa Anna with the participation of the Parish Choir conducted by D. Miquel Tortella.*
- 21.00 h. Actuació folklòrica de "S'Agrupació Aires de Muntanya" de Selva.
Lliurament d'obsequis als homenatjats.
Al llarg de l'acte se servirà un refresc popular.
*Folk performance of "S'Agrupació Aires de Muntanya" of Selva.
Delivery of gifts to the honorees.
Throughout the event there will some refreshments.*

Nou Art
FLORISTERIA

C/. Jocs, 9 - Tel. 971 88 19 52
INCA (Mallorca)

**FLORS CAN
PELAT**

Carretera Alcudia Km. 34,4
Tels. 971 51 64 19 - 652 19 91 44
Moscari

P
R
O
G
R
A
M
A

S
C
H
E
D
U
L
E

DIUMENGE 24 DE JULIOL SUNDAY 24th JULY.

- 09.00 h. Inici de la **FESTA DES FADRÍ**.
Alborada de xeremiers pels carrers del poble.
*Start the **FESTA DES FADRÍ**. Xeremiers around the village streets.*
- 09.00 h. MOSTRA D'ARTESANIA amb paradetes de ceràmica, roba de pagès, sabates, llata, ulleres de fusta, brodats, bosses artesanes, escultures, etc.
CRAFTS MARKET with products of ceramic, clothes, shoes, llata, glasses, embroideries, bags artisans, sculptures, etc.
- 09.30 h. Lliurament a l'ABANDERAT de l'estendard a la Casa des Poble.
Delivery of the Casa des Poble banner to the ABANDERAT.
- 09.45 h. Recollida del Fadri Major per acompanyar-lo fins a l'Església Parroquial.
Pick-up of the Fadri Major to take him to church.
- 10.00 h. Sortida del FADRÍ MAJOR per recollir les fadrines i els fadrins amb l'acompanyament de l'ABANDERAT i dels XEREMIIERS.
Es recomana que endomasseu i enramelleu els carrers i les cases i que els nins i joves vesteixin el vestit de pagès.
Departure of the Fadri Major to pick up the maidens and bachelors of the village, accompanied with ABANDERAT and XEREMIIERS. It is recommended that streets and houses be decorated with plants and flowers and that children wear the traditional local costume.
- 11.30 h. OFICI MAJOR I OFRENA FLORAL A SANTA ANNA presidida per Mn. Bartomeu Ramis Palou, fill del Poble, a l'Església Parroquial. Hi participarà la Coral Parroquial i es ballarà el Ball de l'Oferta a càrrec de l'Escola de Ball Mallorquí de Moscari dirigida per D. Llorenç Morro, després de la presentació d'ofrenes.
A la cloenda, cant dels Goigs de Moscari.
OFICIAL MASS AND FLORAL OFFERING TO SANTA ANNA chaired by Mn. Bartomeu Ramis Palou, son of the village, at the Church. The Parish Choir will participate and the Dance School of Moscari, directed by D. Llorenç Morro, will perform the Ball de l'Oferta after the floral offerings. At the end of the mass, people will sing the Goigs de Moscari.
- 12.00 h. REFRESC POPULAR. / *SOFT REFRESHMENT.*
- 22.00 h. "En el corazón de la selva". Nou MUSICAL MÀGIC per a tota la família a càrrec d'Amics del Ball a Sa Plaça Major.
"En el corazón de la selva 2", a new musical for the whole family organised by Amics del Ball at Sa Plaça Major.

EL MOSCARI DE SA MEVA INFANTESA

Quan es nostre Batle, en Rafel, me va proposar fer es pregó de festes de santa Anna, sa meva primera reacció va ser de rebuig ja que sempre havia pensat que els pregoners eren persones que destacaven, bé com a intel·lectuals, bé com a figures públiques o il·lustres i en mi no concurr cap mèrit especial com no sia es de ser moscarienc de soca-rel, de naixement, de residència i de sentiments. Després de meditar-ho, vaig pensar que, com molts d'altres de sa meva generació, tenia molts de records i vivències del nostre poble i dels seus personatges que potser valia la pena coneguessin generacions actuals i futures i que se quedarien a s'oblit si ningú les conta i en deixa constància. I vet aquí que, passant per damunt sa meva modèstia i procurant superar s'empeguement, aquí me teniu per parlar del Moscari de sa meva infància, just superat l'equador del passat segle XX, en temps de postguerra i abans des gran canvi dels anys 60, amb s'arribada des turisme, es picadors i es Seat 600. Cal dir que tot lo que aquí exposi no està tractat des del rigor històric ni científic sinó des dels records i sa vivència personal meva, entre els 5 o 6 anys i els 12 o 13. Per això, pot ser pecant d'inmodèstia, contaré els fets en primera persona, tal com ho va fer l'insigne periodista, glosador i escriptor moscarienc D. Antoni Pons Sastre en ses seves "Toninades" i tal com mossèn Llorenç Riber, il·lustre escriptor i poeta campaneter, va escriure sa seva "Minyonia d'un infant orat", una de ses millors obres en prosa de sa literatura mallorquina.

Sovint reflexion de fins a quin punt ens condiciona es lloc on naixem i ses circumstàncies. Idò jo, poguent haver nascut a Africa, Nova York o a la Conchinchina, vaig tenir sa fortuna de venir a néixer a un paradís enmig des Mediterrani i, enmig d'aquest paradís, a un poblet des raiguer, rural i tranquil, en el sí d'una família humil i treballadora, pobre en recursos, però rica en principis i valors morals. Era es dia del nom de Maria de 1950 quan vaig guaitar al món, assistit per sa comare, sa padrina i, segurament, alguna veinada, per alterar sa tranquil·litat de canostra, augmentar els habitants de Moscari i ser part humil des seu devenir i de sa seva història... Aleshores, Moscari tenia poc més de 400 habitants, distribuïts entre es nucli urbà, ses Casetes i ses possessions des voltants. Es nucli urbà estava format ja pels mateixos carrers d'ara, amb menys cases, però habitades per famílies més nombroses que avui. Els carrers no estaven asfaltats, ni tant sols sa carretera. Per ells només hi circulaven carros i bicicletes i, només de tant en tant passava qualque cotxe. Ses cases, moltes de ses quals permaneixen avui en dia, reformades i millorades, eren de parets gruixades de pedra i terra i tenien dues plantes i corral. Sa planta baixa tenia entrada àmplia, cuina amb foganya, pinta, fogons de carbó, rentador de pedra picada, un gerrer i armaris de marès amb parfalà de paper. Hi havia tants de quartos com permetia s'espai, depenent de si tenia un o dos aiguavessos. Tampoc hi podia faltar un rebost i moltes tenien una cisterna a n'és corral o dins s'entrada. En compartiment anexe, en es costat o en es corral, sa majoria tenien una païssa per ses bèsties, i una soll pes porc. Ses parets estaven emblanquinades de calç, es trispols empedrats i es sòtil de vigues de fusta. Ses sales se destinaven a magatzem pes gra, com a tras-

P
R
e
g
ó
2
0
1
5

ter i per guardar i curar ses sobrassades i tot es porquim. Es sostre era de canyissada i ses teules hi anaven directament a damunt, deixant veure de vegades el cel i circular lliurement s'aire. Es lloc comú solia estar a defora, donant directament a sa bassa i encara no hi havia dutxes. A lo màxim un peu de ribella. Es portals eren amples, d'arc de mig punt, amb portes reforçades que de dia estaven obertes i amb sa clau en es pany. Per sa seva part, "Ses Casetes" conformava un altre nucli de cases escampades i habitades per devers es pou de Son Ferrer i ses possessions des terme (Sa Bisbal, Son Morro, Son Romaguer, Son Mavet, Can Pipa, Son Muntaner, Son Ferrer, Can Queto, Cas Brusquer, Son Sastre, Son Rebassa, Can Riera, Can Gelat, etc.) estaven totes habitades.

En aquell temps de mitjant segle XX, gairebé tota s'activitat girava entorn des camp i s'agricultura. Al contrari que avui en dia, els propietaris o els amos de ses possessions, podien viure bé dels fruits de sa terra i de sa ramaderia, tot i haver de llogar treballadors per fer ses feines. Alguns com els pastors, parellers i missatges solien ser lo que ara diriem fixos, treballant durant anys de sol a sol a canvi d'un sou escàs i de menjar, beure i romandre a la casa, arribant a ser quasi de sa família (record per exemple l'amo en Biel "Senceller", pareller de Can Gelat o sa que exercia de criada, na Magdalena). Els jornalers eventuais llogats per cobrir ses necessitats de cada tasca (entrecavar o tondre a sa primavera; segar i batre amb s'arribada de s'estiu, collita d'ametlles, figues i garrofes es mesos de juliol, agost i setembre, triar bessó, exsecallar i sembrar a sa tardor o fer empelts a s'hivern) tenien feina temporal, feixuga i mal pagada, i ses economies familiars no anaven gens sobrades. Molts dels homes de Moscarí havien d'anar a fer feina a altres pobles, uns tot l'any - com l'amo'n Jaume "Pua" que estava de missatge a Cosconar i a Son Colom o l'amo'n Jaume "Palern" a Mortitx - i d'altres per temporades més curtes, en temps d'exsecallar o collir ametlles. Era es cas de monpare que feia d'exsecallador i a més de fer feina per aquestes contrades, anava per Esporles, Manacor, Petra i allà on fes falta per dur quatre duros a casa i, com que havia d'anar i venir en bicicleta, estava fora de dilluns a dissabte.

Sa jornada en es camp començava a sortida de sol fins les dotze, que ses campanes tocaven es migdia o s'hora de s'Angelus. A s'hivern continuava a les dues fins a posta de sol, mentre que a s'estiu, per allò d'enganar un poc sa calor, se guardava lo que deiem "es temps de les dues", durant es qual era obligat i sagrat no fer renou pes carrer perquè era hora de descansar i fer sa migdiada. A les tres sa campana de l'església tocava es final "des temps de les dues", i reneixia s'activitat per començar sa jornada des capvespre fins que, s'horabaixa a posta de sol, sa campana tocava ses avemaries.

Si es paper dels homes era fer feina de sol a sol per mantenir s'economia familiar, més important i exigent era es paper de ses dones. Per començar, es fet ja comentat de ses obligades absències dels homes, atorgava a ses dones sa responsabilitat de cuidar, mantenir i educar als fills, sovint nombrosos, amb sa dificultat afegida sinó de sa misèria, diríem que de sa manca d'abundància o fins i tot de lo necessari. Pel que fa a ses tasques quotidianes, sa jornada de sa dona començava abans que sa de s'homo i acabava més tard. A trenc d'auca, s'aixeca-

va sa primera per fer foc o activar es calius que havia deixat colgats es vespre dins sa cendra, per encalentir aigua i sa llet a s'homo i es fills. Encara tardarien uns anys a arribar per aquí ses cuines de butano, ses geleres, ses rentadores, ses fregones i demés eines que han anat fent més fàcil ses feines casolanes. Tot s'havia de fer a mà. Després d'alimentar i fer ses piules en es fills per anar a escola, tocava donar menjar a ses gallines, conills i coloms (s'única manera de menjar " tita" de tant en quant era criar animals de corral, ja que es subministrament de carn a ses botigues era escàs i car). En s'estiu, a quasi totes ses cases armavem un porc o dos per engreixar i fer matances a sa tardor i omplir ses perxes de sobrassades, botifarons, camaiots, cuixot i xuia de sa ventresca, i ses alfàbies d'ossos salats i saïm, amb lo qual ja teníem garantida una bona part de ses necessitats de grasses i proteïnes de s'any vivent. Però a es porcs els alimentàvem amb figues i això suposava també una feineda: collir ses figues, tant de sa figuera com d'enterra, per fer figada amb farina d'ordi per menjar es porcs, i posar ses altres damunt canyissos per secar i guardar, - canyissos que cada dia havíem d' estendre el dematí i entrar s'horabaixa o si amenaçava tempesta - i abans de guardar-les ja seques, preparar-les degudament, unes xapades com ses peretjals, aubacòs o rotjes i altres aplenades, com ses bordissot blanques, bordissot negres, verdeteta, verdals etc... Continuant amb sa tasca de ses dones, havien de fer bugada a mà, a base de puny i de sabó fluix o de pastilla, que també feien elles amb grassa i cendra de clovella d'ametlla. A s'hora de fregar enterra, igualment era posar genolls i punys i a més d'agranar la casa havien de fer lo propi amb sa carrera i sa part corresponent des carrer. Per fer es menjar necessitaven foc enterra o en es fogó de carbó i ses vegades que podien dur a sa taula un colom, un parell de tords, un conill o un pollastre, les havien de sacrificar, plomar o pelar i fer trossos. Com que no hi havia geleres, els aliments eren frescs i s'havien de proveir diàriament. Ses cisternes, a més de procurar aigua fresca, servien per posar-hi en fresc un meló o una botella de pinya dins un paner. Com que s'economia no permetia tenir es roperos i canteranos plens de roba, sinó que més bé solia passar des germans grans a es petits, era necessari cosir esqueixos, posar colzeres i genolleres i sesir forats des calcetins. A més de lo diari de la casa, hi havia ses feines des camp (fer herba, segar, fer garbes, aplegar llenya, collir ametlles i pelar-les, triar bessó...) i, un pic en l'any, emblanquinar, picar sa llana des matalassos per fer-los de nou. En temps de balquena, feien conserva de tomàtiga dins botelles, confitura d'albercoc i de codony etc. Era corrent veure a ses cases cortines fetes manualment amb joncs que els al.lots anavem a cercar pes torrents i ses mares encara tenien temps i humor de trossetjar i enfilar. I tot això independentment de que, esporàdicament els sortis feina a jornal, en temps de segar, d'ametlles, de collir oliva, o de treure patates a Sa Pobla. Però lo més admirable no era sa seva capacitat de treball, sinó que ho assumien amb naturalitat, sense cap queixa, acceptant plenament el rol que els havia tocat viure.

Enfilant ja els anys 60, moltes dones varen canviar sa feina feixuga des camp per una altra més còmoda i rendible. Amb sa millora de comunicacions i sa disponibilitat de transport, ses fàbriques de sabates i trençats d'Inca varen arribar en es

P

P

e

g

6

2

o

1

5

poble cercant dones per fer talessos i cosir sabates a mà. Ses primeres en varen anar a aprendre en es tallers i llavors un repartidor cada dia les duia sa feina a casa i recollia sa feina feta. Aviat varen ser moltes ses que feien aquestes tasques. Anaven a escarada, a tant es parell i era comú que, sobre tot en arribar es bon temps, se'n reunissin vàries a sa carrera a la fresca a cosir sabates i, al temps que se picaven per veure qui en cosia més parells, passaven més es temps xerrant i marmulant, fent bo aquella dita de que "mig món xerra de s'altre mig". Aquesta activitat va suposar una aportació molt important a ses economies familiars essent un motor de s'incipient progrés.

Dins aquest context me va tocar viure s'infància, una infància plena, feliç i lliure com crec va ser per sa majoria dels que vàrem compartir generació, tot i que teníem just lo necessari per viure dignament. Vaig anar a costura a ca ses monges amb sor Margalida del Bon Pastor que, juntament amb la superiora de qui no record el nom, amb sor Maria dels Dolors i sor Maria de los Sants Reis, integraven es convent franciscà, exercint una labor educativa i social admirable, de forma abnegada i desinteressada. En es sis o set anys, passàvem a s'escola, allà mateix a on està ara. Hi havia una aula pes nins i una per ses nines, ja que no podíem estar junts. S'ensenyança era obligatòria fins als catorze anys i constava de tres graus: Preparatori, Elemental i Superior, graus que anàvem assolint en funció des coneixements i no de s'edat. Tots els nins, de set a catorze anys, compartíem aula i mestre. Vaig tenir dos mestres; Don Joan Amengual de Pòrtol i D. Pedro Riutort de Costitx. D'aquest darrer, bastant jove, record que tenia una verga d'ullastre ben pelada, amb sa qual mos intimidava i que qualche vegada utilitzava fins i tot llançant-la contra algú despistat o impertinent. Tant a sa costura com a s'escola, en aplicació des famós plan Marshall, complementaven sa nostra nutrició amb pa i mantequilla salada i amb llet en pols que, com no en aquell temps, preparaven ses nines de s'escola per elles i per noltros. Així i tot, molts de nins tenien buranyes per ses cames, una espècie de crosteres, degut a sa desnutrició per una alimentació desequilibrada i insuficient. Afortunadament, ni es meu germà ni jo en vàrem tenir mai, ni tampoc sedes com tenien molts per ses orelles i es dits a causa des fred. Teníem escola es dematí i es capvespre fins a les quatre i mitja o les cinc i també es dissabte dematí. Acabada sa jornada escolar era hora d'anar a cercar es berenar, una llesca de cap a cap de pa pagès amb saïm escampat i sucre, sobrasada escampada, o xocolata "Batanga", confiant que no hi hagués moltes tasques que fer i poder anar a jugar, això si, fins a toc d'avemaries que, més o menys a posta de sol tocava sa campana de l'església i que era es tope fixat per totes ses mares per tornar a casa. Lo normal era que a sa pregunta "mumare, puc anar a jugar"? sa resposta fos "Siii, però primer has de fer tal cosa o tal altre. Llavors hi podràs anar fins a ses avemaries" I clar, noltros procuràvem fer amb diligència lo que mos mandaven per poder anar a jugar quan abans. I jugàvem molt i a moltes coses... A bolles, tant en es rotlo com a quern o a clotet. A baldufa, en ses diferents varietats de "marcar poi" o de treure pessés des rotlo. A teia. A llima. A piola. A carreres de mocador. A "córrer la rata". A cintes. A tuldús. A conions d'amagat. A indios i vaqueros. A sol i ombra... i més jocs que ara no me vénen a sa memòria.

Es carrers sense asfaltar i sa manca de transit mos permetia practicar altres jocs com es fer córrer cercols o amollar-mos costa avall amb so carretet de can "Palluc", que son pare, l'amon Macià, els havia fet. Aix mateix, quant, després de ploure varis dies seguits, rebentaven ets albellons i rajaven ses cunetes i ses síquies, jugàvem amb s'aigua fent basses i xipollejant dins es bassiets. Per jugar a futbol, a manca d'un lloc millor, ho fèiem a s'era de Can Gelat que estava a sa prolongació des carrer d'Espanya, entre sa carretera i es sestadors. Fèiem una porteria a sa part des carrer, devora una alzina enorme amb arrels per damunt s'era i s'altre a sa part des sestadors aprofitant es terreno anex a s'era, amb un petit desnivell, que mos permetia engrandir es camp. A una banda, pendent de cap a Can Pere Bec i a s'altra, una tenassa i es comellar. Així, sortetjant contraris i obstacles, disfrutàvem d'uns partits "mata qui mata" que tenien es màxim exponent en sa rivalitat entre en Llorenç Gual "Bessó" i es seu Germà Toni. A més de tots aquests jocs, mos entreteníem d'altres maneres. A sa primavera anàvem a cercar nius de gorrió, mel.lera, verderol etc. Per això havíem de pujar en es garrovers, ametllers i figueres, tantes vegades com era necessari per fer un seguiment des niu des de que encara hi havia ous primer, butzetes després i aucells quasi adults més tard, que era quan estaven a punt per agafar-los, bé per posar a s'arròs o per intentar surar-los dins una gàbia. De tant en tant anàvem a robar albercocs o cireres i si l'amo mos hi trobava, a n'es crit de "al.looots, fora des sembrat" hi havia corregudes i qualche estirada d'orella. En s'estiu tocava caçar cadernereres, gueferrons o verderols amb filats a una beguda davall una figuera o amb visc a "Sa Fontassa" o una altre corrent d'aigua. Es gueferrons, verderols i sobretot ses cadernereres tenen un cantar mol agradós i a moltes cases en teníem dins una gàbia. Quan volíem nedar anàvem en es safareig de s'hort de ca madò "Cubeta" que llavors duia madò Catalina "Pujola". A sa tardor i s'hivern, en temps de torts i ropits, paràvem garbellets amb cucs ciuró o cucs de rossinyol intentant caçar torts, mel.leres, tities, cucullades, ropits, etc per dur a sa taula.

Però no tot era jugar ni molt menys. Ses circumstàncies ja contades feien necessari es nostre concurs per ajudar a la casa, sobre tot si teníem qualche finca. Mos enviaven a comprar a ses botigues. Cada dia horabaixa havíem d'anar a cercar sa llet amb una lletera d'alumini - Es primers anys anava a ca don Rafel "Roses" en es carrer Nou. Després, durant uns anys, a ca l'amon Arnau "Jordió" allà a on ara es can "Porret" i després a can "Pere Bec". Era llet acabada de munyir que havíem de bullir abans de beure-la. Si teníem finques sempre hi havia feines que fer, encara que ara no semblin coses de nins. Cavar llobades després de llaurar, fer herba pes conills, segar blat, ordi o favar, ajudar a fer garbes, pasturar sa cabra de sa padrina, collir ametlles, garroves i figues, entrar i treure es canyissos, fer sa soll des porc neta, treure es fens de sa bassa, aplegar llenya i fer-ne feixos, etc. etc. Acabat es curs escolar, si podíem mos llogàvem per guanyar qualche dobler per ajudar a la casa. Sa primera feina que record a jornal va ser espedregar. Tenia set o vuit anys quan amb un tractorot gros varen treure sa garriga de Can Gelat, en es comellà de davant es cementeri, per convertir es terreny en conradís. L'amon "Butzeta" de Caimari feia es marges que hi ha i una brigada de nins traginàvem

P

r

e

g

ó

2

o

1

5

P
r
e
g
ó
2
o
1
5

darrera es marge ses pedres que replegàvem de sa finca recent llaurada amb tractor gros. No record que guanyava ni com podia alçar sa senalla. Després vaig anar dos estius a collir ametlles per l'amon Tomeu de Cas Sabater. Durant uns quants estius, amb deu o dotze anys, tot d'una que acabàvem s'escola i abans de ses ametlles, vaig anar a xepar albercocs en es sequer de Can Gros, devers "Sa Fontassa". Els albercocs, xapats o punyits i ja sense pinyol, se posaven damunt canyissos i dins un quarto tancat on se cremava sofre tota sa nit per desinfectar-los i curar-los. Es dematí, aguantant sa respiració per no respirar es gasos des sofre cremat, érem es nins des sequer qui ajudàvem en Jaume "Gros" a treure es canyissos. Des deu en es tretze anys vaig anar a collir a Sa Bisbal. Es tomadors eren en Mateu "Gallina" i l'amon Miquel "Verdura" i es collidors na Tinons i n'Ana Mari de sa Bisbal, en Sebastià "Llobiner" i jo. Encara no hi havia teles i tant ses ametlles com ses garroves se collien d'enterra. Com a anècdota, dir que n'Ana Mari duia en es tall un transistor de piles, tot un avanç en aquell temps, i collíem amb música i entreteniment uns anys en que competien en es Hit Parades artistes com es Duo Dinámico, n'Elvis, en Paul Anka, i en José Guardiola i irrompien amb força es Beatles.

Encara voldria parlar de moltes més coses. Des padrins i padrines. De quan fèiem d'escolanets amb Don Joan i mos havíem d'aixecar ben dematí per anar a missa primera. De ses celebracions religioses. Des bars i ses botigues des poble. De ses obres de teatre que se feien en es Cafè Nou, d'en Gutierrez i sa seva troupe que també actuaven en es Cafè Nou. De ses festes i es balls de figural. Des peixer, l'amon "Tonió" o es cocover "Cabanelles", passant per l'amon Simó "Moreu" de Caimari que arreglava sabates o en "Mostatxo" que posava gafes a cossis, ribells o cossiols, i arreglava paraigües. D'alguns personatges des poble com "Lo Toni" de Can Queto, en Juan "de las Noches" o l'amon Martí "Pua". Des metges, de ses comunicacions de llavors... Però ja m'he estès massa i molts de voltros ja estau cançats d'escoltar-me i de sentir-me.

Com ha quedat evident, ets homes de sa meva generació sempre hem estat a ses verdes; de nins ajudant els pares, de casats ajudant a sa dona a ses feines de la casa i de més majors ajudant es fills i es nets. Però crec parlar en nom de sa majoria dient que n'estam orgullosos i que no canviàrem sa nostra infància per qualsavol altre. En qualsavol cas, crec que no hi ha dubte de que hem contribuït a fer poble. Però pens que es vertaders herois, es que varen ser capassos de superar es temps difícils i dur-mos en es progrés i es benestar que ara disfrutam varen ser es nostros pares i mares i sa seva generació, a molts dels quals tendrem ocasió de retre homenatge el pròxim dissabte a la seva festa. Per ells i pes que ja no hi són, vagi des d'aquí sa meva admiració, respecte i agraïment

Salut, feina, festa i Visca Moscaril!

Bartomeu Palou "Cocover"

FADRÍ MAJOR des de la recuperació de la Festa:

ANY 1982:	Arnau Rebassa Socias.
ANY 1983:	Josep Antoni Seguí Solivelles.
ANY 1984:	Gabriel Martorell Palou.
ANY 1985:	Joan Seguí Solivelles.
ANY 1986:	Arnau Rebassa Socias.
ANY 1987:	Joan Bennassar Rebassa.
ANY 1988:	Macià Rebassa Socias.
ANY 1989:	Joan Manera Muñoz.
ANY 1990:	Vicenç Martorell Palou.
ANY 1991:	Rafel Gelabert Tortella.
ANY 1992:	Antoni Muntaner Perelló.
ANY 1993:	Tomeu Gelabert Tortella.
ANY 1994:	Antoni Bennassar Rebassa.
ANY 1995:	Antoni Morro Socias.
ANY 1996:	Miquel Buades Tugores.
ANY 1997:	Rafel Palou Buades.
ANY 1998:	Gabriel Muntaner Perelló.
ANY 1999:	Llorenç Palou Buades.
ANY 2000:	Fernando Seda Cepero.
ANY 2001:	Guillem Massip Gual.
ANY 2002:	Jaume Bennassar Rebassa.
ANY 2003:	Joan Cerdà Sans.
ANY 2004:	Llorenç Vicens Tortella.
ANY 2005:	Joan Carles Morata Seguí.
ANY 2006:	Martí Vallespir Solivellas.
ANY 2007:	Macià Tugores Moreno.
ANY 2008:	Pere Gelabert Tortella.
ANY 2009:	Arnau Tugores Rayó.
ANY 2010:	Macià Muntaner Gili.
ANY 2011:	Llorenç Tortella Gost.
ANY 2012:	Joan Gelabert Tortella.
ANY 2013:	Miquel Ferrer Pericàs.
ANY 2014:	Biel Tugores Oliver.
ANY 2015:	Tomeu Buades Alorda

ORGANITZA

Ajuntament de Selva

**PARRÒQUIA DE
SANTA ANNA DE MOSCARI**

PATROCINA

Fundació "la Caixa"

Obra Social

SA NOSTRA Caixa de Balears

Sa Plaça
— cafè —

Bar
es **POU**

Ca'n
Calco

Hotel - Restaurant

